

Presenting a causal model that affects environmental policymaking based on green culture in the Agricultural Jihad Organization of Kohgiluyeh and Boyer Ahmad Province

Shamseddin Rahimizadeh¹, Hasan Soltani², Hamid Mahmoudian Attabadi³,
Saeed Razeghi⁴, Syyed Amir Shamsniya⁵

Received: 07/02/2025

Accepted: 12/05/2025

Extended Abstract

Purpose: The purpose of this research is to present a causal model effective on environmental policy based on green culture in the organization of agricultural jihad.

Research methodology: The research method was a combination of quantitative and qualitative methods, and according to the qualitative data collection in the first stage and its validation in the next stage, it was of a mixed exploratory type. The statistical community in the qualitative part was all executive and academic experts, both at the qualitative level and at the quantitative level (260 people). The selection criteria included having publications in the field of environment, management, and green culture, a long history in this field, and a current connection to the research field, and being recognized as suitable by the supervisors and advisors (in the case of subsequent candidates, they were introduced by the initial interviewees). In the qualitative part, judgmental and snowball sampling was used, and theoretical saturation was obtained by interviewing 19 people from the considered samples. The sampling method in the quantitative part was stratified and available. The data collection tool was in the first stage of the interview, and after coding and identifying the themes and

۱. PhD Student, Department of Management, Fars Science and Research Branch, Islamic Azad University, Fars, Iran. PhD Student, Department of Management, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran.

۲. Associate Prof, Department of Management, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran.

(Corresponding author). hassan.soltani@iau.ac.ir

۳. Associate Prof, Department of Islamic Education, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran.

4. Assistant Prof, Department of Management, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran

5. Associate Prof, Department of Water Engineering, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran.

How to cite this paper: Rahimizadeh, Sh., Soltani, H., Mahmoudian Attabadi, H., Razeghi, S., Shamsniya, S.A (2026). Presenting a causal model that affects environmental policymaking based on green culture in the Agricultural Jihad Organization of Kohgiluyeh and Boyer Ahmad Province. *Modern Management Engineering*, 11(4), 118-144.[In Persian]

indicators, a questionnaire was compiled and used to validate the model. The reliability of the questionnaire and data analysis were performed using Cronbach's alpha tests, as well as the mean extracted variance, Kolmogorov-Smirnov, confirmatory factor analysis, and Pearson correlation. Data analysis was done in the qualitative part using thematic analysis and in the quantitative part it was done with the help of Lisrel software.

Findings: Sustainable agriculture is a movement to conserve natural resources, the basic goals of which are environmental protection, economic profitability, and establishing social and economic justice through the proper use of environmental resources and reducing the use of chemicals. By designing appropriate rules and patterns of causal factors affecting the environmental policy based on green culture in the Agricultural Jihad Organization, it is hopeful that a significant portion of the environmental problems resulting from the production of products, which are rooted in the beliefs of the operators and employees of this organization, will be solved. Green managers in organizations can help create a balance between resource consumption and economic development and improve their economic, social, and environmental performance. Therefore, given the inseparable and close relationship between the environment, the sustainability of natural resources, and green culture, it is essential to minimize the amount of damage to the environment and natural resources in the Agricultural Jihad Organization by accessing and using management tools. The results of thematic analysis showed that causal factors have 7 concepts and 39 codes, whose dimensions include management issues, human resources, performance evaluation, awareness, environmental attitude and commitment, education and research, economic factors and green budget, environmental problems and challenges, and sustainability based on green culture. The results of factor analysis showed that the model has a good fit and can largely explain the environmental policy-making process based on green culture in the Agricultural Jihad Organization. In general, the results of this research showed that this model is a multifaceted approach that includes improving factors related to management issues, human resource factors, performance evaluation, awareness, attitude and commitment, education and research, economic factors and green budget, problems and challenges, based on green culture.

Originality/scientific added value:

Environmental policymaking is a type of policy that is effective not only in the ecological or environmental field, but also in economic, financial, political, cultural, and social categories. Given the necessity of ensuring the country's environmental security, public administration seeks to find a combination between management rationality and the realization of public interests. The main cause of the country's environmental policymaking challenges should be sought in the weak action of the Environmental Protection Organization. This organization has challenges such as structural incompatibility with its missions and politicization in management appointments. On the other hand, environmental

sustainability assessment can analyze regional development challenges from social, economic, and environmental dimensions and provide an important basis for regional planning. The pattern of shared initial assumptions about environmental management and problems is defined as green culture. These assumptions or beliefs and values related to environmental management shape individuals' behaviors, and green culture has a positive impact on green innovation. The adaptability of green culture depends on three key factors: internal and external management. Management factors include strategic vision or policies; internal factors include systems and performance; and external factors include competition, market trends, law, and regulations. Green culture is positively related to environmental responsibility, and green knowledge base can partially mediate their relationship. Green performance management through motivation positively moderates the organization's green knowledge base and environmental responsibility. If we want to solve environmental problems in the Agricultural Jihad Organization, it is of great importance to examine the causal factors affecting environmental policymaking based on green culture in this organization. In general, the results of this research showed that this model is a multifaceted approach that includes improving factors related to management issues, human resource factors, performance evaluation, awareness, attitude and commitment, education and research, economic factors and green budget, problems and challenges, based on green culture. This model also has a good fit and can largely explain the process of environmental policymaking based on green culture in the Agricultural Jihad Organization, which requires the creation of a supportive ecosystem from the governance and management of organizations related to the environment. Therefore, we conclude that identifying the causal factors of environmental policymaking can be effective on managers, employees, and operators of the Agricultural Jihad Organization of Kohkiluyeh and Boyer Ahmad Province to develop a green culture.

Keywords: Policy making, environmental policy, green culture, agricultural jihad

Subject classification:

Agricultural and Natural Resource Economics; Environmental and Ecological

مهندسی مدیریت نوین

سال یازدهم، زمستان ۱۴۰۴- شماره چهارم

تعداد صفحات: ۱۱۸-۱۴۴

نوع مقاله: پژوهشی

ارائه مدل علی مؤثر بر خط‌مشی‌گذاری زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز در

سازمان جهاد کشاورزی استان کهگیلویه و بویراحمد

شمس‌الدین رحیمی‌زاده^۱، حسن سلطانی^۲، حمید محمودیان عطاآبادی^۳، سعید رازقی^۴، سیدامیر شمس‌نیا^۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۱۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۲۲

چکیده

هدف: هدف از این پژوهش ارائه مدل علی مؤثر بر خط‌مشی‌گذاری زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز در سازمان جهاد کشاورزی است.

روش‌شناسی پژوهش: روش پژوهش ترکیبی از روش‌های کمی و کیفی بود و با توجه به جمع‌آوری داده‌ها به شیوه کیفی در مرحله اول و اعتبار سنجی آن در مرحله بعد، از نوع آمیخته اکتشافی بود. جامعه آماری در بخش کیفی، کلیه خبرگان اجرایی و دانشگاهی چه در سطح کیفی و چه در سطح کمی (۲۶۰ نفر) بودند. در بخش کیفی از نمونه‌گیری قضاوتی و گلوله برفی با ۱۹ نفر مصاحبه‌شونده انجام و در فرایند کدگذاری به اشباع نظری رسیدند. روش نمونه‌گیری در بخش کمی به صورت طبقه‌ای و در دسترس بود. ابزار گردآوری داده‌ها در مرحله اول مصاحبه بود و بعد از کدگذاری و شناسایی مضمون‌ها و شاخص‌ها، پرسشنامه تدوین شد و برای اعتباربخشی مدل استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در قسمت کیفی با استفاده از تحلیل مضمون صورت گرفت و در قسمت کمی به کمک نرم‌افزار لیزرل انجام شده است.

یافته‌ها: نتایج حاصل از تحلیل مضمون نشان داد عوامل علی دارای ۷ مفهوم و ۳۹ کد است که ابعاد آن شامل مسائل مدیریتی، منابع انسانی، ارزیابی عملکرد، آگاهی، نگرش و تعهد محیط زیستی، آموزش و تحقیق، عوامل اقتصادی و بودجه سبز، مشکلات و چالش‌های زیست‌محیطی و پایداری مبتنی بر فرهنگ سبز است. نتایج تحلیل عاملی نشان داد که مدل از برازش مناسبی برخوردار است و تا حدود زیادی می‌تواند فرایند خط‌مشی‌گذاری زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز را در سازمان جهاد کشاورزی تبیین کند.

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت، پردیس علوم و تحقیقات فارس، دانشگاه آزاد اسلامی، فارس، ایران. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران.

۲. دانشیار گروه مدیریت، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران (نویسنده مسئول) hassan.soltani@iau.ac.ir

۳. دانشیار گروه معارف اسلامی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران

۴. استادیار گروه مدیریت، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران.

۵. دانشیار گروه مهندسی آب، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران.

استناد: رحیمی‌زاده، شمس‌الدین؛ سلطانی، حسن؛ محمودیان عطاآبادی، حمید؛ رازقی، سعید؛ شمس‌نیا، سیدامیر. (۱۴۰۲). ارائه مدل علی مؤثر بر خط‌مشی‌گذاری زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز در سازمان جهاد کشاورزی استان کهگیلویه و بویراحمد. مهندسی مدیریت نوین، ۱۱ (۴)، ۱۱۸-۱۴۴.

اصالت / ارزش افزوده علمی: اگر بخواهیم مشکلات مربوط به محیط زیست را در سازمان جهاد کشاورزی حل کنیم بررسی عوامل علی مؤثر بر خطامشی گذاری زیست محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز در این سازمان از اهمیت زیادی برخوردار است.

کلیدواژه‌ها: خطامشی گذاری، خطامشی گذاری زیست محیطی، فرهنگ سبز، جهاد کشاورزی
طبقه بندی موضوعی: اقتصاد کشاورزی و منابع طبیعی؛ زیست محیطی و اکولوژی

۱- مقدمه

خطامشی‌گذاری زیست‌محیطی یکی از انواع خطامشی‌هاست که نه تنها در حوزه اکولوژیکی یا محیط زیست تأثیرگذار است، بلکه در مقوله‌های اقتصادی، مالی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی هم مؤثر است (ChanYing Tung, 2020)؛ بنابراین، خطامشی‌های محیطی در رابطه با دغدغه‌ها و نگرانی‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و جامعه مدنظر قرار می‌گیرند و برای بهبود اثربخشی اقدامات مربوط، ممکن است خطامشی‌گذاران یا تصمیم‌گیرندگان چندین سناریو را مورد توجه قرار دهند تا طیف وسیعی از جایگزین‌ها برای شرایط مختلف اجتماعی و اقتصادی و محیطی ارائه شود (Hou et al, 2020). خطامشی‌های زیست‌محیطی بر اساس زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی یک کشور و همچنین بر اساس مفهوم گسترده توسعه پایدار تدوین و اجرا می‌شوند (Tuokuu at al, 2019). تخریب محیط زیست ۲۰ درصد ناشی از تصویب قوانین و مقررات ضعیف، ۶۰ درصد مربوط به عدم پایبندی به قوانین و عدم ارزش‌گذاری به اقتصاد محیط زیست و ۲۰ درصد مربوط به نحوه

ارزیابی خطامشی‌ها است (Shiran Zaei and Aghajani, 2023). از سوی دیگر می‌توان گفت بین اخلاق و ابعاد شکاف خطامشی‌های عمومی در حوزه محیط زیست (ارتباط سیاست‌ها با اهداف سازمان، بعد انتظارات و احساسات جامعه و بعد تأمین نظر ذی‌نفعان)، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (Rezaei et al, 2022). الگوی مفروضات اولیه مشترک درباره مدیریت و مشکلات زیست‌محیطی به‌صورت فرهنگ سبز تعریف می‌شود. این مفروضات یا باورها و ارزش‌ها مربوط به مدیریت زیست‌محیطی رفتارهای افراد را شکل می‌دهد و فرهنگ سبز تأثیر مثبت بر نوآوری سبز دارد (Song et al, 2020). سازگاری فرهنگ سبز به سه عامل کلیدی بستگی دارد: مدیریتی داخلی و خارجی. عوامل مدیریتی شامل بینش یا سیاست‌های استراتژیک است؛ عوامل داخلی شامل سیستم و عملکرد است و عوامل خارجی رقابت روندهای بازار قانون و مقررات است (chan et al, 2017). فرهنگ سبز به‌طور مثبت با CER (مسئولیت زیست‌محیطی سازمان) مرتبط است و پایگاه دانش سبز می‌تواند تا حدی رابطه آنها را واسطه کند. آموزش سبز (توانایی) و مشارکت سبز (فرصت) می‌توانند به‌طور جداگانه یا مشترکاً رابطه بین فرهنگ سبز و پایگاه دانش سبز را تعدیل کنند. مدیریت عملکرد سبز (انگیزه) به‌طور مثبت پایگاه دانش سبز و CER را تعدیل می‌کند. همچنین فرهنگ سبز تأثیر پیچیده بر مسئولیت زیست‌محیطی سازمان را دارد، منابع سبز اهمیت برجسته دارد و بینش جدیدی را مطرح می‌کند (Yuting Liu et al, 2024). فرهنگ سبز شرکتی یا سازمانی بر رفتار تأثیر مثبت دارد (Michael Karikari et al, 2023). فرهنگ سبز به‌طور مثبت با مسئولیت زیست‌محیطی مرتبط است و پایگاه دانش سبز می‌تواند تا حدی رابطه آنها را واسطه کند. مدیریت عملکرد سبز به‌واسطه انگیزه به‌طور مثبت، پایگاه دانش سبز و مسئولیت زیست‌محیطی سازمان را تعدیل می‌کند (Yuting Liu et al, 2024).

افزایش هم‌افزایی بین دولت‌های مرکزی و محلی، با هم‌افزایی سیستم و بهینه‌سازی سیستم سیاسی بهبود می‌یابد که موجب تشویق عمومی به رفتار سبز می‌شود (Chuang et al, 2024). اثربخشی درک شده، رسانه اجتماعی، آگاهی زیست‌محیطی، بر هدف هنجاری و نگرانی زیست‌محیطی اثرگذار است (Salehi et al, 2023). رابطه معنی‌داری بین رفتار زیست‌محیطی کشاورزان با متغیرهای نگرش، دانش، فاصله روستا تا مرکز خدمات کشاورزی، تجربه کشاورزی و سابقه سمپاشی وجود دارد (Bandari and Sokhet Enlu, 2019). مدیران سبز در سازمان‌ها می‌توانند در ایجاد تعادل بین مصرف منابع و توسعه اقتصادی کمک نمایند و عملکرد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی آنها را بهبود بخشند (Song et al, 2020)؛ بنابراین با توجه به ارتباط تفکیک‌ناپذیر و تنگاتنگ محیط زیست، پایداری منابع طبیعی و فرهنگ سبز، ضروری است که با دستیابی و استفاده از ابزارهای مدیریتی، میزان خسارت وارده به محیط زیست و منابع طبیعی را در سازمان جهاد کشاورزی به حداقل رساند. طبق بررسی‌های انجام شده که در بخش پیشینه پژوهش ارائه خواهد شد تاکنون در ایران، مطالعه کافی در خصوص عوامل علی مؤثر بر خطمشی‌گذاری زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز در سازمان جهاد کشاورزی صورت نگرفته است. اینکه تاکنون نظریه‌ها و تحقیقات گذشته موجود در حوزه خطمشی‌های زیست‌محیطی، نمی‌توانند جنبه‌ها و ابعاد مختلف الگوهای زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز را تبیین نمایند و از همه مهم‌تر تاکنون پژوهشی در این خصوص صورت نگرفته است و همچنین اگر بخواهیم مشکلات مربوط به محیط زیست را در سازمان جهاد کشاورزی حل کنیم بررسی عوامل علی مؤثر بر خطمشی‌گذاری زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز در این سازمان از اهمیت زیادی برخوردار است. لذا با توجه به این امر دو پرسش اساسی ایجاد می‌شود نخست مدل علی مؤثر بر خطمشی‌گذاری زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز مبتنی بر فرهنگ سبز در سازمان جهاد کشاورزی چیست؟ اعتبار سنجی شرایط علی خطمشی‌های زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز در سازمان جهاد کشاورزی استان کهگیلویه و بویراحمد چگونه است؟

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

خطمشی زیست‌محیطی:

خطمشی‌های زیست‌محیطی فعالیت دولتی جهت بهبود کیفیت محیط و استفاده بهتر از منابع طبیعی است (Kraft, 2017).

سازمان جهاد کشاورزی:

کشاورزی محور اصلی برای توسعه هر کشور و بنیادی برای کاهش تنگدستی و رشد اقتصادی و امنیت غذایی به‌ویژه در کشورهای درحال توسعه در سده ۲۱ را به وجود می‌آورد (Sukanya et al, 2018).

فرهنگ سبز:

الگوی مفروضات اولیه مشترک درباره مدیریت و مشکلات زیست‌محیطی به صورت فرهنگ سبز تعریف می‌شود. (Song et al,2020).

پیشینه پژوهش:

محمد صالحی و همکارانش (Salehi et al,2023) نشان دادند اثربخشی درک شده مشتری، رسانه اجتماعی، آگاهی زیست‌محیطی، بر هدف هنجاری و نگرانی زیست‌محیطی اثرگذار است. شیران زایی و همکاران (Shiran Zaei and Aghajani,2023) تأکید کردند تخریب محیط زیست ۲۰ درصد ناشی از تصویب قوانین و مقررات ضعیف، ۶۰ درصد مربوط به عدم پایبندی به قوانین و عدم ارزش‌گذاری به اقتصاد محیط زیست و ۲۰ درصد مربوط به نحوه ارزیابی خطمشی‌ها است. مسرور و همکارانش (Masroure Gholam Ali,2022) بیان کردند شایستگی مدیریت تأمین سبز بر صرفه‌جویی در هزینه‌های زیست‌محیطی در نیروگاه رامین سبز تأثیر معناداری دارد. رضایی و همکاران (Rezaei et al,2022) در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند، بین اخلاق و ابعاد شکاف خطمشی‌های عمومی در حوزه محیط زیست (ارتباط سیاست‌ها با اهداف سازمان، بعد انتظارات و احساسات جامعه و بعد تأمین نظر ذی‌نفعان)، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. نتایج انصاری و همکارانش (Ansari et al,2022) علاوه بر ترسیم خطمشی‌گذاری در سازمان مورد اشاره، فرایند خطمشی‌گذاری در آموزش عالی ایران را مورد واکاوی قرار می‌دهد. معدنی (Madani,2021) تدوین الگوی خطمشی‌گذاری زیست‌محیطی مبنی بر گردشگری سبز را مورد تحقیق قرار داد. در میان شاخص‌ها ارتباطات و تعاملات نهادهای متولی از میان سایر شاخص‌ها داری بیشترین نمره در این الگو بود. بندری و همکاران (Bandari et al,2019) نشان دادند رابطه معنی‌داری بین رفتار زیست‌محیطی کشاورزان با متغیرهای نگرش، دانش، فاصله روستا تا مرکز خدمات کشاورزی، تجربه کشاورزی و سابقه سمپاشی وجود دارد. حسینی گل‌افشانی و همکاران (Hosseini Golafshani et al,2019) در تحقیقشان ابعاد و شاخص‌های نظام تحول اداری از منظر خطمشی‌های فرهنگی شامل ابعاد مؤثر بر نظام تحول اداری (فرهنگی، سیاسی، اداری و اقتصادی) شناسایی شد. میومند و همکاران (Mayomand et al,2018) نتایج حاصل از مدل‌سازی معادله ساختاری نشان داد که همه مؤلفه‌های کیفی استخراج شده اثر مستقیم و معناداری بر خطمشی‌های زیست‌محیطی کشور دارد. در خصوص مدیریت پایدار منابع طبیعی در راستای تبادل اطلاعاتی مطالعه‌ای انجام دادند. بر اساس نتایج تحقیق آنها، دسترسی و اشتراک اطلاعات در بین سازمان‌ها به آسانی صورت نمی‌گیرد و سطح ارتباط متوسطی میان سازمان‌ها دارد. یوتینگ لی و همکاران (Yuting Liu et al,2024) نشان دادند فرهنگ سبز به طور مثبت با مسئولیت زیست‌محیطی سازمان مرتبط است و پایگاه دانش سبز می‌تواند تا حدی رابطه آنها را واسطه کند. آموزش سبز (توانایی) و مشارکت سبز (فرصت) می‌توانند به طور جداگانه یا مشترکاً رابطه بین فرهنگ سبز و پایگاه دانش سبز

را تعدیل کنند. مدیریت عملکرد سبز (انگیزه) به طور مثبت پایگاه دانش سبز و CER (مسئولیت زیست محیطی سازمان) را تعدیل می کند. این مطالعه از نظر تئوری مکانیسم تأثیر پیچیده بین فرهنگ سبز و CER را نشان می دهد، اهمیت منابع سبز را برجسته می کند و بینش جدیدی در مورد چگونگی بهبود CER ارائه می کند. چانگ لی و همکاران ([Chuang et al, 2024](#)) تأکید کردند افزایش هم افزایی بین دولت های مرکزی و محلی می تواند به طور مؤثری به طور کلی بهبود یابد هم افزایی سیستم بر اساس هدف بهینه سازی سیستم سیاستی است برای تشویق عمومی برای تمرین رفتار سبز. در واقع این مقاله مبنایی نظری برای فرمول بندی سیاست راهنمای رفتار سبز عمومی ارائه می کند. کای لی و همکاران ([Cai Li et al, 2023](#)) بینش هایی را در مورد هدف استراتژیک سبز بر نتایج عملکرد از طریق فرهنگی ارائه می دهد. میشل کاری و همکاران ([Michael Karikari et al, 2023](#)) نتایج نشان داد که فرهنگ سبز شرکتی بر رفتار تأثیر مثبت دارد. لی پینگ فان و همکاران (۲۰۲۳) نشان دادند نرخ یافته های کلیدی شامل موارد زیر است: (۱) رهبری محیطی بر فرهنگ سبز، مدیریت زیست محیطی، استراتژیک و رفتار زیست محیطی تأثیر مثبت می گذارد (۲) فرهنگ سبز و مدیریت محیطی واسطه ارتباط بین رهبری محیطی و رفتار محیطی (۳) استراتژیک تأثیر رهبری محیطی را بر آن واسطه می کند رفتار محیطی از طریق رهبری محیطی، انتشار دانش و نگرش در شکل دهی تأثیر می گذارد. مقاله پیشنهاد می کند که صنایع با فناوری پیشرفته می توانند جهان بینی و شیوه های روزانه خود را تغییر دهند. لیو وی و همکاران ([Li-Ping Fan and Hung-Chang Chung, 2023](#)) به بررسی نقش میانجی فرهنگ سبز و نوآوری سبز در رابطه بین مدیریت منابع انسانی سبز و عملکرد محیطی می پردازد. این تحقیق در مقیاس بزرگ به مطالعه ۲۹۰ کارمند از شرکت های تولیدی در مالزی پرداخت. آنها یک فرهنگ آگاهانه از نظر زیست محیطی و ترویج نوآوری سبز محیط زیست در بین کارکنان آگاه و در نهایت، اهمیت این مطالعه را برای مدیریت ارشد برجسته نشان دادند و به مفهوم واسطه ای نقش فرهنگ سبز و نوآوری سبز و پیامدهای آن برای نسل های آینده مدیران مسئول که این دانش را کسب خواهند کرد تأکید دارد. هازابی سادام و همکاران ([Saddamand et al, 2022](#)) خرید سبز در گذشته، حال و آینده را مورد بررسی قرار دادند. آنها نشان دادند خرید سبز در توسعه پایدار نقش اساسی دارد. تانوا سم و همکاران ([Cem Tanova and Steven, 2022](#)) مدیریت منابع انسانی سبز در صنایع خدماتی شامل سازه، پیشبینیان، پیامدها و چشم انداز را مورد بررسی قرار دادند؛ و بهبود سیستم مدیریت منابع انسانی را نشان دادند. شارما شهیب و همکاران ([Sahiba Sharma et al, 2021](#)) دریافتند که مرتبط ترین عامل نوآوری، سازگاری فرهنگ سبز است و عملکرد سبز به عنوان پیامد اصلی و نقش واسطه ای معنادار تعهد کارکنان بین نوآوری و عملکرد سبز یافت شد. مخلوف و همکاران ([LahceneMakhloufi et al, 2021](#)) نقش گرایش کارآفرینی سبز بر عملکرد محیطی، دیدگاه مبتنی بر منابع طبیعی را مورد بررسی قرار دادند و نشان دادند پایداری محیطی وظیفه اصلی کارآفرینی زیست محیطی با مدیریت

انتقادی است. نیسار و همکاران ([Nisar et al,2021](#)) نقش مدیریت منابع انسانی سبز را بر عملکرد محیطی هتل سبز مورد بررسی قرا دادند. علی شاه و همکاران ([Ali Shah et al,2021](#)) اتصال منابع انسانی سبز را بر عملکرد اقتصادی محیطی مورد بررسی قرا دادند. سینگ و همکاران ([Song et al,2020](#)) در تحقیقی نشان دادند مدیران سبز در سازمان‌ها می‌توانند در ایجاد تعادل بین مصرف منابع و توسعه اقتصادی کمک نمایند و عملکرد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی آنها را بهبود می‌بخشند. جان و همکاران ([Jan et al, 2019](#)) یافته‌ها شواهد تجربی نشان می‌دهند که نوآوری سبز به‌عنوان یک متغیر میانجی در رابطه بین فرهنگ سبز و عملکرد محیطی عمل می‌کند. وانگ و همکاران ([Wang et al,2019](#)) نشان دادند؛ چگونه فرهنگ سبز سازمانی بر عملکرد سبز تأثیر می‌گذارد و مزیت رقابتی نقش میانجی نوآوری سبز. همچنین نشان دادند به‌منظور مدیریت و کنترل بد اخلاقی‌ها به یک رویکرد چند نظامی و جامع نیاز است. تان نات و همکاران ([Navnato et al,2018](#)) تقویت رفتار شهروندی سازمانی برای محیط و نقش آموزش سبز و سازمانی فرهنگ را بررسی و آنها نشان دادند؛ پاداش سبز یا مدیریت عملکرد سبز، به بهبود کمک می‌کند.

۳- روش‌شناسی پژوهش

مدل علی به کمک نرم‌افزار لیزرل و به روش پیمایشی با استفاده از ابزار پرسشنامه انجام شده است. جامعه آماری شامل کلیه خبرگان اجرائی و دانشگاهی ریاست‌های سازمان جهاد کشاورزی، مدیران کل و معاونت‌های سازمان جهاد کشاورزی، اعضاء هیئت‌علمی مرکز تحقیقات، آموزش کشاورزی و منابع طبیعی جهاد کشاورزی و پیشکسوتان و کارکنان خبره در سازمان جهاد کشاورزی استان و اداره کل محیط زیست و اساتید دانشکده محیط زیست دانشگاه یاسوج و کلیه صاحب‌نظران عرصه علمی و عملی، جامعه آماری محسوب می‌شوند. ملاک انتخاب مواردی نظیر داشتن تألیفات در زمینه محیط زیست، مدیریت و فرهنگ سبز، سابقه طولانی در این زمینه و ارتباط فعلی با زمینه تحقیق، مناسب تشخیص داده شدن توسط اساتید راهنما و مشاور (در نفراست بعدی معرفی توسط مصاحبه‌شونده‌های اولیه) و همچنین از طریق فرمول کوکران برابر ۲۶۰ نفر به دست آمد. پایایی پرسشنامه و تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های آلفای کرونباخ و همچنین میانگین واریانس استخراج شده، کولموگروف اسمیرنف، تحلیل عاملی تأییدی و همبستگی پیرسون استفاده شد.

۴- تجزیه و تحلیل داده‌ها

مشارکت‌کنندگان در پاسخ به سؤالات مرتبط با هر یک از ابعاد مدل پارادایمی به تشریح پدیده خط‌مشی‌گذاری زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز پرداختند. از تحلیل جملات و دیدگاه‌های این افراد، کدهای اولیه استخراج شد. در مرحله بعد، کدهای مشترک و مورد تأکید کلیه مصاحبه‌شوندگان به انضمام کدهای بااهمیت از دید محقق به‌عنوان کدهای نهایی مشخص شدند. توضیحات

مصاحبه‌شوندگان در پاسخ به سؤالات مربوط به شرایط علی خط‌مشی گذاری زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز منجر به شناسایی کدهای جدول ۲ شده است. درواقع در بخش شرایط علی به علت و چرایی بروز فرهنگ سبز از طرف کارکنان در سازمان جهاد کشاورزی پرداخته شد. جدول ۲- مفاهیم و مقوله‌های شناسایی شده مرتبط با شرایط علی

مقوله	مفهوم	کدهای نهایی
شرایط علی	زیست‌محیطی	برنامه‌ریزی استراتژیک زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز
		نظام مدیریت زیست‌محیطی در سازمان
		اهداف زیست‌محیطی و فرهنگ سبز در استراتژی سازمان
		هماهنگی در مدیریت یکپارچه منابع مادی و انسانی سبز در حمایت زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز
		جزیره‌ای عمل کردن سازمان جهاد کشاورزی و سایر سازمان‌ها (محیط زیست، بهداشت و...) نسبت به محیط زیست مبتنی فرهنگ سبز
		نیاز به استانداردهای مصرف انرژی برای ماشین‌آلات و تجهیزات کشاورزی در تولیدات سبز
		بی‌اهمیتی در برچسب‌گذاری محصولات و صدور گواهی‌نامه سبز در مدیران، کارکنان و بهره‌برداران نسبت به محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز
		نبود امکانات مدرن جهت اطفاء حریق و وسعت بالای جنگل و مرتع در استان
		به دلیل نبود برنامه‌ریزی عملیاتی
		پست‌هایی با تمرکز بر فرهنگ سبز و عملکرد محیط زیستی
	منابع انسانی مبتنی بر فرهنگ سبز	ثبات مدیریت‌ها در جهت برنامه‌ریزی و حمایت از محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز
		به دلیل محدود بودن نیروی انسانی متخصص، منابع و انرژی
		اهداف سبز در استراتژی منابع انسانی در فرایند خط‌مشی گذاری زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز
		رتبه شاخص عملکرد محیط زیستی مبتنی بر فرهنگ سبز در سازمان جهاد کشاورزی
	ارزیابی عملکرد مبتنی بر فرهنگ سبز	سیاست‌ها نظارتی و شیوه‌های ارزیابی زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز
		آمار کمی و کیفی به‌موقع و شفاف خسارات زیست‌محیطی
		نظارت و پایش باقی مانده سموم، فلزات، هورمون‌ها و... رتبه‌بندی محصولات کشاورزی سبز در جهت توسعه فرهنگ سبز
		آگاهی مدیران و کارمندان به مسائل فنی محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز
	آگاهی، نگرش و تعهد محیط	آگاهی بهره‌برداران کشاورزی و منابع طبیعی به محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز

زیستی مبتنی بر فرهنگ سبز	نگرش مدیران و کارمندان به مسائل محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز
	نگرش بهره‌برداران کشاورزی و منابع طبیعی محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز
	تعهد مدیران و کارمندان به محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز
	تعهد بهره‌برداران کشاورزی و منابع طبیعی به محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز
آموزش و تحقیق زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز	نبود همکاری سازمان و سایر سازمان‌ها در آموزش زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز
	نبود پروژه‌ها و طرح تحقیقاتی کاربردی در راستای زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز
	نبود نیازسنجی آموزشی مبحث زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز
	نبود برگزاری سمینارها، کارگاه‌ها و کلاس‌های آموزشی زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز
	طراحی و تدوین مسیرهای شغلی سبز
	نبود آموزش و اطلاع‌رسانی از طریق اتوماسیون اداری، اپلیکیشن، فضای مجازی کلیپ و مستندسازی صداوسیما در خصوص زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز
	نبود فرهنگ یادگیری مشارکتی
	نبود بودجه و یارانه مصوب سبز در سازمان جهت حمایت از فرهنگ سبز و مسائل زیست‌محیطی
	نبود حمایت از بخش خصوصی و تعاونی‌ها پایبند به فرهنگ سبز و مسائل زیست‌محیطی
	نبود مصوبه عوارض آلاینده کشاورزی در جهت توسعه فرهنگ سبز
عوامل اقتصادی و بودجه سبز	نبود برنامه‌ریزی جهت کاهش مصرف منابع و هزینه‌های جاری
	نبود مکانیزم اقتصادی مناسب جهت رفع موانع تولید و فروش محصولات سبز
	عدم پایبندی به قانون الزام یک در هزار درآمد فروش محصولات جهت حمایت از محیط زیست قانون برنامه اول
	کاهش کیفیت محصولات کشاورزی و بروز بیماری‌های خطرناک
	شرایط بحرانی منابع طبیعی و به خطر افتادن اراضی، جنگل‌ها و گونه‌ها توسط انسان
	فشارهای محیطی، نامناسب بودن وضعیت اقلیمی، ریزگردها و خشکسالی
مشکلات و چالش‌های زیست‌محیطی و پایداری مبتنی بر فرهنگ سبز	

در این مرحله از تحقیق، کدهای استخراج شده به صورت پرسشنامه در آمدند و با استفاده از پرسشنامه طراحی شده و با استفاده از نمونه‌گیری سیستماتیک، میان خبرگان منتخب توزیع شدند. نتایج به دست آمده با استفاده از نرم‌افزار لیزرل مورد بررسی قرار گرفتند که مقادیر مربوط در شکل‌های ۱ و ۲ مشاهده می‌گردد. در این قسمت ابتدا، اهمیت و وزن هریک از شاخص‌ها تعیین می‌شود و سپس شاخص‌های

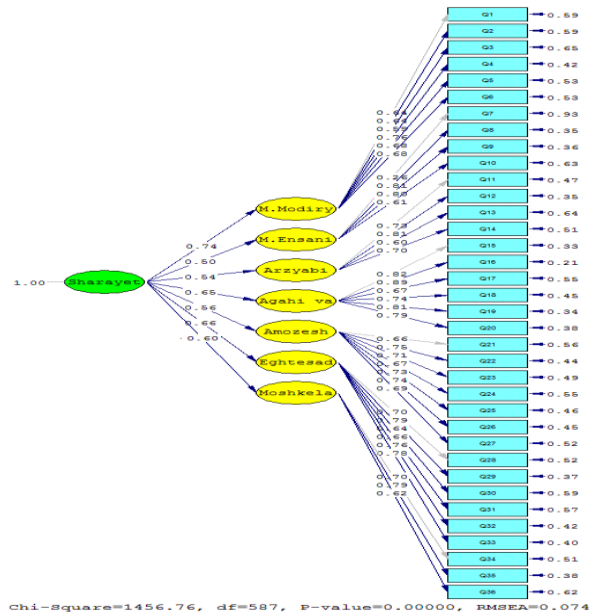
هر عامل مشخص می‌شوند و آنگاه ضریب اهمیت و میانگین مجموعه عوامل هریک از کدها مورد تفکیک قرار می‌گیرد. اعتبار شاخص‌های این مضمون از ۱۹ نفر از خبرگان دانشگاهی ارزیابی کردند.

تحلیل عاملی تأییدی مؤلفه‌های مدل

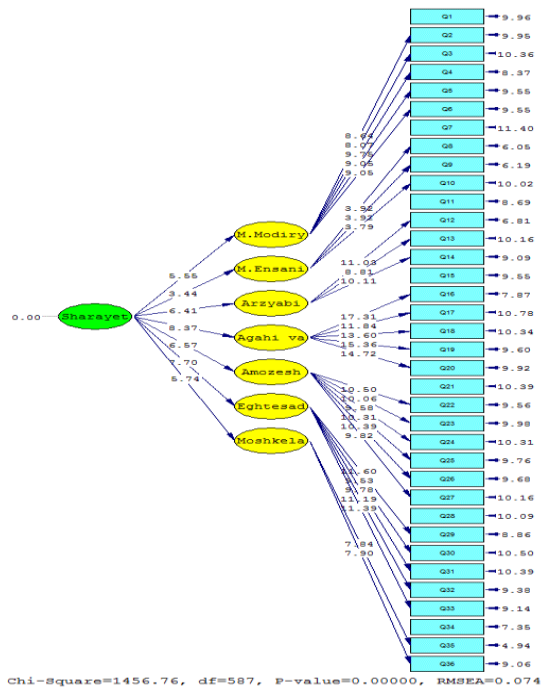
در این بخش داده‌های جمع‌آوری‌شده با نرم‌افزار لیزرل نسخه ۸/۸۰ و با بهره‌گیری از تحلیل عاملی تأییدی مورد تحلیل واقع شد. دلیل استفاده از تحلیل عاملی تأییدی این بود که بر اساس یافته‌های کیفی محقق از اینکه هر سؤال مربوط به کدام بعد است، آگاه است. در تحلیل عاملی تأییدی مهم‌ترین هدف تعیین میزان توان مدل عامل از قبل تعریف شده با مجموعه‌ای از داده‌های مشاهده‌شده است، به عبارتی تحلیل عاملی تأییدی به دنبال این است که آیا مدل‌های اندازه‌گیری شده با متغیرهای مشاهده‌پذیر متناظر تناسب دارد یا نه؟ لازم به ذکر است که بار عاملی محاسبه‌شده در این تکنیک مانند هرگونه همبستگی دیگری تفسیر می‌شود. در ادامه هر کدام از مقوله‌های مدل را به‌صورت جداگانه تحلیل عاملی تأییدی می‌کنیم.

تحلیل عاملی تأییدی عوامل علی

لازم به ذکر است که برای اینکه مدل اندازه‌گیری یا همان تحلیل عاملی تأییدی، تأیید شود، اولاً باید شاخص‌های آن برازش مناسبی داشته باشند و ثانیاً مقادیر t -value ضرایب استاندارد آن باید معنی‌دار باشند. اگر مقدار X^2 ۲ کم، نسبت X^2 ۲ به درجه آزادی (df) کوچک‌تر از ۳، RMSE کوچک‌تر از ۰,۰۵ (کمتر از ۰,۱۰ قابل قبول و مناسب) و نیز GFI و NFI بزرگتر از ۰/۹ باشند، می‌توان نتیجه گرفت که مدل برازش بسیار مناسبی دارد. مقادیر t نیز اگر از ۱,۹۶ بزرگتر یا از ۱,۹۶- کوچکتر باشند، در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی‌دار خواهند بود. شکل ۴-۴ خروجی لیزرل مقوله عوامل علی را در حالت ضرایب استاندارد و شکل ۴-۵ خروجی لیزرل این مقوله را در حالت عدد معناداری نشان می‌دهد:

شکل ۱- تحلیل عاملی تأییدی مقوله عوامل علی در حالت ضرایب استاندارد

شکل ۲- تحلیل عاملی تأییدی مقوله عوامل علی در حالت اعداد معناداری

همان‌گونه که در شکل ۱ و ۲ و جدول ۳ مشاهده می‌شود در اینجا تمامی مقادیر t نیز بالاتر از ۱,۹۶ می‌باشند که حاکی از معنی‌دار بودن در سطح اطمینان ۹۵٪ ابعاد با گویه‌ها است. سؤال اساسی مطرح شده این است که آیا این مدل اندازه‌گیری؛ مناسب است؟ با نگاهی با نتایج خروجی لیزرل (بارهای عاملی و شاخص‌های برازش) که در جدول ۳ آمده است، ملاحظه می‌شود که مدل اندازه‌گیری مدل مناسبی است چون که مقدار کای دو، مقدار RMSEA و نسبت کای دو به درجه آزادی آن کم بوده و نیز مقدار GFI و NFI آن بالای ۰/۹ است. کلیه مقادیر t نیز معنی‌دار می‌باشند.

جدول ۳- شاخص‌های برازش مقوله عوامل علی

متغیرهای پنهان	متغیرهای مشاهده شده	بار عاملی	آماره t -value	سطح معناداری	نتیجه
مسائل مدیریت	برنامه‌ریزی استراتژیک زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز	۰/۶۴		$< ۰/۰۱$	معنادار است
	نظام مدیریت زیست‌محیطی در سازمان	۰/۶۴	۸/۶۴	$< ۰/۰۱$	معنادار است
	اهداف زیست‌محیطی و فرهنگ سبز در استراتژی سازمان	۰/۵۹	۸/۰۷	$< ۰/۰۱$	معنادار است
	هماهنگی در مدیریت یکپارچه منابع مادی و انسانی سبز	۰/۷۶	۹/۷۵	$< ۰/۰۱$	معنادار است
	جزیره‌ای عمل کردن سازمان جهاد کشاورزی	۰/۶۸	۹/۰۵	$< ۰/۰۱$	معنادار است
	به دلیل نبود برنامه‌ریزی عملیاتی	۰/۶۸	۹/۰۵	$< ۰/۰۱$	معنادار است
منابع انسانی مبتنی بر فرهنگ سبز	پست‌هایی با تمرکز بر فرهنگ سبز و عملکرد محیط زیستی	۰/۲۶		$< ۰/۰۱$	معنادار است
	ثبات مدیریت‌ها در جهت برنامه‌ریزی و حمایت از محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز	۰/۸۱	۳/۹۲	$< ۰/۰۱$	معنادار است
	به دلیل محدود بودن نیروی انسانی متخصص، منابع و انرژی	۰/۸۰	۳/۹۲	$< ۰/۰۱$	معنادار است
	اهداف سبز در استراتژی منابع انسانی در فرایند خط‌مشی گذاری زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز	۰/۶۱	۳/۷۹	$< ۰/۰۱$	معنادار است
فرهنگ سبز مبتنی بر عملکرد	رتبه شاخص عملکرد محیط زیستی مبتنی بر فرهنگ سبز در سازمان جهاد کشاورزی	۰/۷۳		$< ۰/۰۱$	معنادار است

آگاهی، نگرش و تعهد محیط زیستی مبتنی بر فرهنگ سبز	سیاست‌ها نظارتی و شیوه‌های ارزیابی زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز	۰/۸۱	۱۱/۰۳	<۰/۰۱	معنادار است
	آمار کمی و کیفی به‌موقع و شفاف خسارات زیست‌محیطی	۰/۶۰	۸/۸۱	<۰/۰۱	معنادار است
	نظارت و پایش باقی مانده سموم، فلزات، هورمون‌ها و... رتبه‌بندی محصولات کشاورزی سبز در جهت توسعه فرهنگ سبز (پایش زیست‌محیطی) ز.	۰/۷۰	۱۰/۱۱	<۰/۰۱	معنادار است
	آگاهی مدیران و کارمندان به مسائل فنی محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز	۰/۸۲		<۰/۰۱	معنادار است
آموزش و تحقیق زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز	آگاهی بهره‌برداران کشاورزی و منابع طبیعی به محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز	۰/۸۹	۱۷/۳۱	<۰/۰۱	معنادار است
	نگرش مدیران و کارمندان به مسائل محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز	۰/۶۷	۱۱/۸۴	<۰/۰۱	معنادار است
	نگرش بهره‌برداران کشاورزی و منابع طبیعی محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز	۰/۷۴	۱۳/۶۰	<۰/۰۱	معنادار است
	تعهد مدیران و کارمندان به محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز	۰/۸۱	۱۵/۳۶	<۰/۰۱	معنادار است
	تعهد بهره‌برداران کشاورزی و منابع طبیعی به محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز	۰/۷۹	۱۴/۷۲	<۰/۰۱	معنادار است
	نبود همکاری سازمان و سایر سازمان‌ها در آموزش زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز	۰/۶۶		<۰/۰۱	معنادار است
فرهنگ سبز	نبود پروژه‌ها و طرح تحقیقاتی کاربردی در راستای زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز	۰/۷۵	۱۰/۵۰	<۰/۰۱	معنادار است
	نبود نیازسنجی آموزشی میحث زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز	۰/۷۱	۱۰/۰۶	<۰/۰۱	معنادار است

عوامل اقتصادی و بودجه سبز	نمود برگزاری سمینارها، کارگاه‌ها و کلاس‌های آموزشی زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز	۰/۶۷	۹/۵۸	<۰/۰۱	معنادار است
	طراحی و تدوین مسیرهای شغلی سبز	۰/۷۳	۱۰/۳۱	<۰/۰۱	معنادار است
	نمود آموزش و اطلاع‌رسانی از طریق اتوماسیون اداری، اپلیکیشن، فضای مجازی کلیپ و مستندسازی صداوسیما در خصوص زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز	۰/۷۴	۱۰/۳۹	<۰/۰۱	معنادار است
	نمود فرهنگ یادگیری مشارکتی	۰/۶۹	۹/۸۲	<۰/۰۱	معنادار است
عوامل زیست‌محیطی و پایداری	نمود بودجه و یارانه مصوب سبز در سازمان جهت حمایت از فرهنگ سبز و مسائل زیست‌محیطی	۰/۷۰		<۰/۰۱	معنادار است
	نمود حمایت از بخش خصوصی و تعاونی‌ها پایبند به فرهنگ سبز و مسائل زیست‌محیطی	۰/۷۹	۱۱/۶۰	<۰/۰۱	معنادار است
	نمود مصوبه عوارض آلاینده کشاورزی در جهت توسعه فرهنگ سبز	۰/۶۴	۹/۵۳	<۰/۰۱	معنادار است
	نمود برنامه‌ریزی جهت کاهش مصرف منابع و هزینه‌های جاری	۰/۶۶	۹/۷۸	<۰/۰۱	معنادار است
	نمود مکانیزم اقتصادی مناسب جهت رفع موانع تولید و فروش محصولات سبز	۰/۷۶	۱۱/۱۹	<۰/۰۱	معنادار است
	عدم پایبندی به قانون الزام یک در هزار درآمد فروش محصولات جهت حمایت از محیط زیست قانون برنامه اول	۰/۷۸	۱۱/۳۹	<۰/۰۱	معنادار است
	کاهش کیفیت محصولات کشاورزی و بروز بیمارهای خطرناک	۰/۷۰		<۰/۰۱	معنادار است
شاخص‌های زیست‌محیطی و پایداری	شرایط بحرانی منابع طبیعی و به خطر افتادن اراضی، جنگل‌ها و گونه‌ها توسط انسان	۰/۷۹	۷/۸۴	<۰/۰۱	معنادار است
	فشارهای محیطی، نامناسب بودن وضعیت اقلیمی، ریز گرد‌ها و خشکسالی	۰/۶۲	۷/۸۹	<۰/۰۱	معنادار است
RMSEA	X2/df	GFI	CFI	IFI	NFI
۰/۰۷۴	۲/۴۸۱	۰/۹۸	۰/۹۹	۰/۹۶	۰/۹۸

۵- بحث و نتیجه‌گیری

سیستم مدیریت محیط زیستی بخشی از سیستم مدیریتی یک سازمان است که برای توسعه و استقرار خطامشی محیط زیستی و مدیریت نمودن جنبه‌های محیط زیستی آن مورد استفاده قرار می‌گیرد. کشاورزی پایدار نهضتی برای حفظ منابع طبیعی است که اهداف اساسی آن حفظ محیط زیست، سودمندی اقتصادی و برقراری عدالت اجتماعی و اقتصادی از طریق استفاده درست از منابع محیط زیست و تقلیل استفاده از مواد شیمیایی است. با طراحی قوانین و الگوی مناسب عوامل علی مؤثر بر خطامشی زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز در سازمان جهاد کشاورزی می‌توان امیدوار بود که بخش مهمی از مشکلات زیست‌محیطی ناشی از تولید محصولات که ریشه در باور بهره‌برداران و کارکنان این سازمان دارد، حل گردد. کدهای مربوط به شرایط علی شناسایی شامل ۷ مفهوم؛ مسائل مدیریتی، منابع انسانی مبتنی بر فرهنگ سبز، ارزیابی عملکرد مبتنی بر فرهنگ سبز، آگاهی، نگرش و تعهد محیط زیستی مبتنی بر فرهنگ سبز، آموزش و تحقیق زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز، عوامل اقتصادی و بودجه سبز، مشکلات و چالش‌های زیست‌محیطی و پایداری مبتنی بر فرهنگ سبز بود. در این مطالعه به بررسی و شناخت بیشتر عوامل علی مؤثر بر خطامشی‌گذاری زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز پرداخته شد. شرایط علی، رویدادهایی است که موقعیت‌ها، مباحث و مسائل مرتبط با پدیده را خلق می‌کنند و تا حدی تشریح می‌کنند که چرا و چگونه، افراد و گروه‌ها به این پدیده مبادرت می‌ورزند. درواقع، منظور از شرایط علی، رویدادها یا اتفاقاتی هستند که بر این پدیده تأثیر می‌گذارند و منجر به بروز آن می‌شوند. بر این اساس، از مصاحبه‌شوندگان در مرحله اول تحقیق خواسته شد تا عوامل ترغیب‌کننده و یا الزام‌آور برای خطامشی‌گذاری زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز می‌شود را عنوان کنند. شرایط علی تأثیرگذار بر خطامشی‌گذاری زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز طبق دسته‌بندی صورت گرفته توضیح داده می‌شود. مفهوم مسائل مدیریتی به عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار شناسایی شد که شامل ۹ کد «برنامه‌ریزی استراتژیک زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز»، «نظام مدیریت زیست‌محیطی در سازمان»، «اهداف زیست‌محیطی و فرهنگ سبز در استراتژی سازمان»، «هماهنگی در مدیریت یکپارچه منابع مادی و انسانی سبز در حمایت زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز»، «جزیره‌ای عمل کردن سازمان جهاد کشاورزی و سایر سازمان‌ها (محیط زیست، بهداشت و...) نسبت به محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز»، «نیاز به استانداردهای مصرف انرژی برای ماشین‌آلات و تجهیزات کشاورزی در تولیدات سبز»، «بی‌اهمیتی در برچسب‌گذاری محصولات و صدور گواهی‌نامه سبز در مدیران، کارکنان و بهره‌برداران نسبت به محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز»، «نبود امکانات مدرن جهت اطفاء حریق و وسعت بالای جنگل و مرتع در استان» و در پایان «به دلیل نبود برنامه‌ریزی عملیاتی» است. سیستم مدیریت زیست‌محیطی با چارچوب‌های مشخص به سازمان‌ها کمک می‌کند که با ارزیابی و بهبود عملکرد به اهداف

زیست‌محیطی خود دست پیدا کنند. بررسی و ارزیابی مداوم باعث ایجاد فرصت‌های بهبود و پیشرفت در عملکردهای محیط زیستی سازمان‌ها می‌شود. برنامه‌ریزی استراتژیک یک فرآیند خطی نیست که به‌صورت گام‌به‌گام در یک چارچوب غیرقابل انعطاف به اجرا درآید بلکه آنچه در آن اصل است، مشارکت همه دست‌اندرکاران در تعریف مقاصد، رسالت‌ها، کمک‌رسانی و تدوین الگوهای عمل برای دستیابی به هدف است. فرآیند ارزیابی زیست‌محیطی استراتژیک همواره در تناسب با فرآیند برنامه‌ریزی استراتژیک بخشی یا منطقه‌ای است. یکی از عوامل تأثیرگذار شناسایی شده، منابع انسانی مبتنی بر فرهنگ سبز بود که شامل ۴ کد پست‌هایی با تمرکز بر فرهنگ سبز و عملکرد محیط زیستی، ثبات مدیریت‌ها در جهت برنامه‌ریزی و حمایت از محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز، «به دلیل محدود بودن نیروی انسانی متخصص، منابع و انرژی»، «اهداف سبز در استراتژی منابع انسانی در فرایند خط‌مشی‌گذاری زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز». برخی از محققان مدیریت منابع انسانی سبز را به‌عنوان سیاست‌ها، شیوه‌ها و سیستم‌هایی تعریف می‌کنند که میزان تطابق و سازگاری فرد با محیط زیست را بهبود می‌بخشد (Sudin and Mohamed, 2018). مدیریت منابع انسانی سبز ضمن ایجاد آگاهی در میان افراد درون سازمان برای ارتقاء درک آنها نسبت به مسائل محیطی و دلایل حفظ آن می‌تواند با اعمال سیاست‌ها و رویه‌های مناسب تعهد آنها به مسائل زیست‌محیطی را افزایش دهد (Daimy and Christopher, 2016). درواقع مدیریت منابع انسانی سبز، به فعالیت‌هایی اشاره دارد که دربرگیرنده توسعه، پیاده‌سازی و نگهداشت مداوم سیستمی است که منجر به سبز شدن کارکنان سازمان می‌گردد. این ویژگی یکی دیگر از جنبه‌های مدیریت منابع انسانی است که باید کارکنان نرمال و معمولی را به کارکنانی سبز تبدیل می‌نماید، به‌طوری‌که آنها بتوانند به اهداف محیطی سازمان دست یابند و در نهایت بتوانند سهم قابل توجهی در تداوم محیطی داشته باشند. در نهایت هدف مدیریت منابع انسانی سبز ایجاد، تقویت و حفظ بصیرت به وجود آمده در کارکنان سازمان است به‌طوری‌که در حفظ محیط زیست نقش مؤثری را ایفا نمایند. مدیریت منابع انسانی سبز در واقع اساسی‌ترین مؤلفه‌های پایداری سازمانی است که موجب همگرایی وجوه مختلف مدیریت سبز می‌شود و حرکت به سمت صنعت سبز، اقتصاد سبز و جامعه سبز را تسهیل می‌نماید (Wantao et al, 2020). مفهوم ارزیابی عملکرد مبتنی بر فرهنگ سبز نیز به‌عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار شناسایی شد که شامل ۴ کد «رتبه شاخص عملکرد محیط زیستی مبتنی بر فرهنگ سبز در سازمان جهاد کشاورزی»، «سیاست‌ها نظارتی و شیوه‌های ارزیابی زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز»، «آمار کمی و کیفی به‌موقع و شفاف خسارات زیست‌محیطی»، «نظارت و پایش باقی مانده سموم، فلزات، هورمون‌ها و... رتبه‌بندی محصولات کشاورزی سبز در جهت توسعه فرهنگ سبز». سیستم مدیریت زیست‌محیطی با چارچوب‌های مشخص به سازمان‌ها کمک می‌کند که با ارزیابی و بهبود عملکرد به اهداف زیست‌محیطی خود دست پیدا کنند. بررسی و ارزیابی مداوم باعث ایجاد فرصت‌های بهبود و پیشرفت

در عملکردهای محیط زیستی سازمان‌ها می‌شود. ارزیابی اثرات زیست‌محیطی (EIA)، روشی است که در آن اثرات ناشی از انجام یک پروژه یا عملیات آن بر محیط زیست بررسی و پیش‌بینی می‌گردد تا در هنگام انجام پروژه، با توجه به شناخت وضعیت موجود و نوع اثرات، عملیات به صورتی انجام پذیرد تا کمترین اثر بر محیط زیست وارد گردد. ارزیابی اثرات زیست‌محیطی (EIA) در صدد، تلفیق مدیریت، برنامه‌ریزی، تجزیه و تحلیل داده‌ها و مشارکت‌های عمومی در ارزیابی‌های قبل از تصمیم‌گیری است. در یک تعریف مختصرتر می‌توان آن را ((رویکردی در جهت توسعه، به‌واسطه ارزیابی قبلی)) بیان نمود در حال حاضر فعالیت‌های بیش‌ازحد بشر عاملی است که به طبیعت و محیط زیست صدمه می‌زند. محدود کردن این فعالیت‌ها به دلیل نیاز انسان به غذا و انرژی ممکن نیست به همین دلیل کشورهای مختلف تلاش می‌کنند که آثار و پیامدهای این فعالیت‌ها مورد توجه و بررسی قرار گیرد. به این بررسی و آینده‌نگری ارزیابی آثار محیط زیستی می‌گویند. در ایران نیز برای ارزیابی آثار محیط زیستی برخی از طرح‌های (پروژه‌های) صنعتی و عمرانی الزام قانونی وجود دارد که تصفیه آب و تصفیه فاضلاب یکی از این موارد است. درواقع ارزیابی آثار محیط زیستی برای جلوگیری از اثر منفی طرح (پروژه) بر محیط زیست و کاهش هزینه‌ها است. در ارزیابی آثار محیط زیستی، آثار طرح (پروژه) بر محیط زیست پیش‌بینی می‌شود تا از آسیب به محیط زیست جلوگیری شود یا به کمک اقدام‌هایی برای اصلاح و کاهش آثار منفی طرح (پروژه) اقدام شود. در این روش، با انجام مطالعات و شناختی که کارشناسان از وضعیت موجود محیط و فرآیندهای پروژه در مرحله ساخت و بهره‌برداری به دست می‌آورند، اثرات فاکتورهای عملیاتی را بر فاکتورهای زیست‌محیطی در مراحل مختلف شناسایی و راهکارهایی را برای کاهش اثرات فوق پیشنهاد می‌نمایند. توسعه به مجموعه فعالیت‌ها و کارهای انسان گفته می‌شود که برای بهبود زندگی خود و محیط زیست انجام می‌دهد. برای پایدار بودن توسعه در بلندمدت لازم است به محدودیت‌های محیط زیست و منابع طبیعی توجه شود. توسعه پایدار توسعه‌ای است که سلامت انسان و محیط زیست را در بلندمدت بهبود دهد. یکی از راه‌های رسیدن به توسعه پایدار ارزیابی آثار محیط زیستی طرح‌ها (پروژه‌ها) است. عملکرد زیست‌محیطی، خطامشی و فعالیت‌هایی است که سازمان به‌منظور مدیریت محیط از آن‌ها پیروی می‌کند. کارکنانی که تحت رابطه معناداری مدیریت منابع انسانی سبز قرار می‌گیرند و مراحل اجتماعی شدن سبز را طی می‌نمایند این کارکنان، افرادی هستند که نسبت به محیط پیرامون خود حساس و متعهد بوده و خود را عضو فعالی از جامعه می‌دانند. کارکنانی که دانش محیطی مناسبی داشته و نسبت به آن حساس باشند دارای پیامدهای کلیدی از جمله استفاده مؤثر از منابع، کاهش ضایعات و کاهش آلوده سازی محیط کار می‌باشند (Rajabpour and Afkhami Ardakani, 2019). یکی از عوامل تأثیرگذار آگاهی، نگرش و تعهد محیط زیستی مبتنی بر فرهنگ سبز شناسایی شد که شامل ۶ کد شامل «آگاهی مدیران و کارمندان به مسائل فنی محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز»، «آگاهی بهره‌برداران

کشاورزی و منابع طبیعی به محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز»، نگرش مدیران و کارمندان به مسائل محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز، نگرش بهره‌برداران کشاورزی و منابع طبیعی محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز، تعهد مدیران و کارمندان به محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز، تعهد بهره‌برداران کشاورزی و منابع طبیعی به محیط زیست مبتنی بر فرهنگ سبز. آگاهی زیست‌محیطی به‌منزله دانستن تأثیر رفتار افراد بر محیط تلقی می‌شود و این امر بر خودآگاهی فرد اثر می‌گذارد (Bashirun and Noranee, 2020). به عبارت دیگر، به معنی میزان اطلاعات فرد درباره مسائل زیست‌محیطی و عوامل مؤثر در گسترش آن و شناخت از چگونگی رفتار برای بهبود معضلات زیست‌محیطی است و اولین قدمی است که انسان را به‌سوی رفتاری مسئولانه هدایت می‌کند (Ahmadian and Hekhratian, 2015). مفهوم آموزش و تحقیق زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز نیز به‌عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار شناسایی شد که شامل ۷ کد «نبود همکاری سازمان و سایر سازمان‌ها در آموزش زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز»، نبود پروژه‌ها و طرح تحقیقاتی کاربردی در راستای زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز «نبود نیاز سنجی آموزشی مب‌حث زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز»، نبود برگزاری سمینارها، کارگاه‌ها و کلاس‌های آموزشی زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز، طراحی و تدوین مسیرهای شغلی سبز، نبود آموزش و اطلاع‌رسانی از طریق اتوماسیون اداری، اپلیکیشن، فضای مجازی کلیپ و مستندسازی صداوسیما در خصوص زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز «نبود فرهنگ یادگیری مشارکتی». هدف از آموزش ارزیابی اثرات محیط زیستی توسعه دانش و مهارت‌هایی است که برای کاربران موردنیاز است. آموزش مباحث زیست‌محیطی، استخدام سبز، ارزیابی عملکرد سبز، مشارکت کارکنان و جبران خسارت زیست‌محیطی می‌توانند در توسعه پایدار سازمان نقش اساسی ایفا کنند. (Mishra, 2017) یکی از عوامل تأثیرگذار عوامل اقتصادی و بودجه سبز شناسایی شد که شامل ۶ کد شامل «نبود بودجه و یارانه مصوب سبز در سازمان جهت حمایت از فرهنگ سبز و مسائل زیست‌محیطی»، نبود حمایت از بخش خصوصی و تعاونی‌ها پایبند به فرهنگ سبز و مسائل زیست‌محیطی «نبود مصوبه عوارض آلاینده کشاورزی در جهت توسعه فرهنگ سبز»، نبود برنامه‌ریزی جهت کاهش مصرف منابع و هزینه‌های جاری نبود مکانیزم اقتصادی مناسب جهت رفع موانع تولید و فروش محصولات سبز «عدم پایبندی به قانون»، الزام یک در هزار درآمد فروش محصولات جهت حمایت از محیط زیست قانون برنامه اول. نعمت‌اللهی و همکاران (Nematollahi et al, 2018) با استفاده از مدل تعادل عمومی محاسبه پذیر، آثار رفاهی و زیست‌محیطی پرداخت یارانه به تحقیق و توسعه و اخذ مالیات بر مصرف انرژی را بررسی کردند. نتایج نشان داد که تغییر در میزان رفاه در نتیجه به‌کارگیری این سیاست از رفتار غیرخطی پیروی می‌کند، به‌گونه‌ای که میزان رفاه در نرخ‌های پایین اعطای یارانه افزایش و در نرخ‌های بالاتر کاهش می‌یابد. پرداخت یارانه سبز به کشاورزان در بخش کشاورزی اهمیت زیادی در اقتصاد کشور دارد. یارانه سبز با

هدف حمایت از کشاورزان پرداخت خواهد شد. یارانه سبز ویژه کشاورزان به‌منظور رونق کسب‌وکار و تقویت صنایع تولیدی در راستای افزایش درآمد کشاورزان است. با توجه به الزام پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی، مسئله اساسی کشور در این ارتباط تلاش مداوم و متمرکز بر یافتن راهی است که عضویت را با کمترین هزینه و بیشترین منافع امکان‌پذیر سازد. بررسی عواملی که بر کاهش هزینه‌های سازمان‌ها مؤثر هستند، از اهمیت بسیار زیادی برخوردار می‌باشند. شناسایی عوامل مؤثر بر کاهش هزینه‌ها بر روی سلامت مالی و عملکرد کلی سازمان تأثیر بسزایی خواهد داشت. بهبود کارایی و بهره‌وری، افزایش سودآوری، کاهش هدر رفت منابع، افزایش رقابت سالم و بهبود تصمیم‌گیری‌های استراتژیکی، مواردی می‌باشند که جهت موفقیت یک سازمان یا شرکت، به‌شدت اهمیت دارند. با کاهش هزینه‌های غیر ضروری، سازمان‌ها قادر به سرمایه‌گذاری در سایر بخش‌ها از جمله تحقیق و توسعه، بازاریابی و فناوری و غیره می‌شوند. این تصمیمات نه تنها به توسعه سازمان کمک می‌کنند، بلکه باعث ایجاد راهبردهایی بهتر، جهت پیشرفت سازمان خواهند شد. ماده ۱۹۰ قانون برنامه پنجم توسعه کلیه دستگاه‌های اجرایی را مکلف کرده به‌منظور کاهش اعتبارات هزینه‌ای دولت در جهت اعمال سیاست‌های مصرف بهینه منابع پایه و محیط زیست برای اجرای برنامه مدیریت سبز شامل مدیریت مصرف انرژی، آب، مواد اولیه و تجهیزات و کاهش مواد زائد جامد و بازیافت آنها اقدام کنند. همچنین تبصره ۱ ماده مذکور دولت را مکلف کرده است ارزش اقتصادی منابع زیست‌محیطی و جداول و حساب‌های مربوط را در حساب‌های ملی محاسبه و ملحوظ نکند ([Karami et al, 2022](#)).

مفهوم مشکلات و چالش‌های زیست‌محیطی و پایداری مبتنی بر فرهنگ سبز نیز به‌عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار شناسایی شد که شامل ۳ کد «کاهش کیفیت محصولات کشاورزی و بروز بیماری‌های خطرناک»، شرایط بحرانی منابع طبیعی و به خطر افتادن اراضی، جنگل‌ها و گونه‌ها توسط انسان، «فشارهای محیطی، نامناسب بودن وضعیت اقلیمی، ریزگردها و خشکسالی». از بین رفتن منابع طبیعی یکی از چالش‌های پیش روی انسان‌ها است. با توجه به ضرورت تأمین امنیت زیست‌محیطی کشور، مدیریت دولتی به دنبال یافتن ترکیبی میان تعقل گرایی مدیریت و تحقق منافع عمومی است. علت اصلی بروز چالش‌های زیست‌محیطی کشور را باید در کنش ضعیف سازمان حفاظت محیط زیست جستجو کرد. این سازمان دارای چالش‌هایی از جمله عدم تناسب ساختاری با مأموریت‌های آن و سیاست زدگی در انتصابات مدیریتی است. از طرفی ارزیابی پایداری زیست‌محیطی می‌تواند چالش‌های توسعه منطقه‌ای را از ابعاد اجتماعی، اقتصادی و محیطی تجزیه و تحلیل کند و یک مبنایی مهم برای برنامه‌ریزی منطقه‌ای فراهم آورد ([Chen et al, 2019](#)). به‌طور کلی نتایج این تحقیق نشان داد، این مدل یک رویکرد چندجانبه است که شامل بهبود عوامل مربوط به مسائل مدیریتی، عوامل مربوط به منابع انسانی، ارزیابی عملکرد، آگاهی، نگرش و تعهد، آموزش و تحقیق، عوامل اقتصادی و بودجه سبز، مشکلات و چالش‌ها، مبتنی بر فرهنگ سبز است. همچنین این مدل،

از برآزش مناسبی برخوردار است و تا حدود زیادی می‌تواند فرایند خطامشی گذاری زیست‌محیطی مبتنی بر فرهنگ سبز را در سازمان جهاد کشاورزی تبیین کند که این امر مستلزم ایجاد یک اکوسیستم حمایتی از طرف حاکمیت و مدیریت سازمان‌های مرتبط به حوزه محیط زیست است. لذا نتیجه می‌گیریم شناسایی عوامل علی خطامشی گذاری زیست‌محیطی می‌تواند بر مدیران، کارکنان و بهره‌برداران سازمان جهاد کشاورزی استان کهگیلویه و بویراحمد جهت توسعه فرهنگ سبز مؤثر باشد.

تعارض منافع:

تعارض منافی وجود ندارد. «هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.»

References

- Ahmadian, Dariush and Hekhratian, Mansour (2015). Sociological analysis of the role of cultural factors on urban environmental behaviors (case study of citizens of Kermanshah city), *Sociological Studies of the City*, Vol. 18, pp. 51-76.
- Ali Shah, Syed Mehmood; Yang Jiang, Hao Wu, Zahoor Ahmed, Irfan Ullah and Tomiwa Sunday Adebayo (2021) Linking Green Human Resource Practices and Environmental Economics Performance: The Role of Green Economic Organizational Culture and Green Psychological Climate. *nt. J. Environ. Res. Public Health* 2021, 18(20), 10953; <https://doi.org/10.3390/ijerph182010953>.
- Ansari, Mohammad Reza, Qayoumi, Abbas Ali, Salehi Amiri, Reza, Azizi Farahani, Fatemeh, Ghadami, Mohsen (2022) Presen model of ultural policy with a transformation approach (study of Islamic Azad University, Science and Research Unit of Tehran). *Scientific Quarterly of Strategic Studies of Public Policy* Summer 2021.
- Bandari, Asghar and Sokhet Enlu, Mojtabi (2019). Investigating the environmental behavior of farmers in the Mughan Plain. Application of agricultural pesticides, *Man and Environment Quarterly*, No. 35, Summer 99: 67-744.
- Bashirun, S. N., & Noranee, S. (2020). Influence of Environmental Knowledge and Attitude on Employee Green Behaviour. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 10(6), 937-946.
- Cai Li1 · Fazeelat Aziz1 · Shoaib Asim2 · AsimShahzad1AsadKhan1 (2023): Employee green behavior a study on the impact of corporate social responsibility (CSR) on employee green behavior, green culture: the moderating role of green innovation. The Author(s), under exclusive licence to Springer- Verlag GmbH Germany, part of Springer Nature. *National Library of medicine* 2023.

- Chan, Ying Tung. (2020). Are macroeconomic policies better in curbing air pollution than environmental policies? A DSGE approach with carbondependent fiscal and monetary policies. *Energy Policy*. 141 (2020).
- Chen, Z., Ming, X., Zhang, X., Yin, D., Sun, Z., 2019. A rough-fuzzy DEMATEL-ANP method for evaluating sustainable value requirement of product service system. *Journal of Cleaner Production* 228, 485-508.
- Cem Tanova & Steven W. Bayighomog (2022): Green human resource management inservice industries: the construct, antecedents, consequences, and outlookTheService Industries Journal, DOI: 10.1080/02642069.2022.2045279.
- Chan, Alan T.L., Ngai, Eric W.T., Moon, Karen K.L., (2017). The effects of strategic and manufacturing flexibilities and supply chain agility on firm performance in the fashion industry. *Eur. J. Oper. Res.* 259 (2), 486-499.
- Chuang Li· Jiating Liu· Liping Wang (2024): Research on the influence mechanism of public greenbehavior guiding policy effect: from the perspective of policy synergy system. *Environment, Development and Sustainability. The Author(s), under exclusive licence to Springer Nature B.V. 2024.*
- Daimy,N.,&Christopher,E. (2016).AnalyticalstudyongreenHRpractices-need a paradigmshift. *Journal of Chemical and Pharmaceutical Sciences*, 9(4),2094-2097.
- Ezat Allah Karami and Keshavarz, Marzieh. (2015). Human mensions of Conservation of Natural Resources, *Iranian Science and Technology Promotion and Education, Volume 11, Number 2, pp. 101- (In Persian).*
- Florida, R., 1996. Lean and green: the move to environmentally conscious manufacturing. *Calif. Manag. Rev.* 39 (1), 80e105. # Gupta, S., Dangayach, G.S., Singh, A.K., Meena, M.L., Rao, P.N., (2018). Implementation of sustainable manufacturing practices in Indian manufacturing companies. *Benchmark Int. J.* 25 (7), 2441- 2459.
- Hosseini Golafshani, Ahmad, Sharifzadeh, Fattah, Salehi Sedkiani, Jamshid, Vakil Pool, Mehdi (2018) Designing the transformation model of Iran's administrative system from the perspective of cultural policies. *Strategy Quarterly*, 28th year, Nodvik issue, summer 2018, pp. 141-166.
- Juan J. García-Machado, and Minerva Martínez-Ávila: Environmental Performance and Green Culture:The Mediating E_ect of Green Innovation.An Application to theAutomotive Industry. August 2019; Accepted: 31 August 2019; Published: 6 September 2019.
- Hou, Shuhua; Xu, Jiuping & Yao, Liming. (2020). Integrate environmental policy instruments driven river water pollution management decision system. *Socio-Economic Planning Sciences*. Volume 75, June 2021.
- Karami,Soraya.Bahramian,Mohammad,Reza.Basaki,Tayyebbeh,Ghanaei,Sedighe, Nejat, Mohammad Ali (2022). The most effective method of promoting a

- culture of using natural resources based on the Analytic Hierarchy Process (AHP) method. *Quarterly Journal of Environmental Education and Sustainable Development*.
- Kraft, M. E. (2017). Environment and Sustainability, Politics & International Relations. *Environmental policy and politics (2017)*. Taylor&Francis.
- LahceneMakhloufi,TangMeirun,FatehBelaid,Noorulsa diqinAzbiya Yaacob(2021): Impact of Green Entrepreneurship Orientation onEnvironmental Performance:The Natural ResourceBased View Perspective(2021).
- Li, M., Fua, Q., Singh, V.P., Ji, Y., Liua, D., Zhang, Ch., Li., T. (2018). An optimal modeling approach for managing agricultural water Tenergy food nexus under uncertainty. *Science of the Total Environment*, 651(2). 1416–1434.
- Liuyue Fang, Shengxu Shi, Jingzu Gao, Xiayun Li(2022) The mediating role of green innovation and green culture in the relationship between green human resource management an environmental performance. PLoS ONE 17(9): e0274820. [https:// doi.org/10.1371/journal.pone.0274820](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0274820) ##
- Li-Ping Fan and Hung-Chang Chung: Impact of Environmental Leadership on Environmental Behavior: The Mediating Effects of Green Culture,Environmental Management, and Strategic Corporate Social Responsibility. Sustainability 2023, 15,16549. <https://doi.org/10.3390/su152416549>۳۷, Winter 2021, pp. 51-79. [InPersian].
- Masrouf Gholam Ali, Mashali Fawad, Rahi Shawi Hossein(2022) Investigating the effects of green supply management competence on saving environmental costs and environmental effects in Ramin Powe Plant. September 2012 international management conference
- Madani, Javad (2021) Compilation of the optimal model of environmental policy in the context of green tourism. *Tourism Management Studies* 16(56), 278-251.
- Michael Karikari Appiah, Aloysius Sam, Vida Osei-Agyemang and Alex Nsowah4 (2023): Green culture, environmental innovativeness, green intellectual capital an circular economy implementation behaviour: A sequential mediation model, Appiah et al. *Cogent Engineering* (2023), 10: 2220496.
- Mishra, P. (2017). Green human resource management: A framework for sustainable organizational development in an emerging economy, *International Journal of Organizational Analysis*, 25(5), 762-788.
- Nematollahi, F., Sadraei Javaheri, A., Samadi, A. and Shahnazi, R. (2018). Investigating the welfare and environmental effects of subsidizing research and development and taxing energy consumption. *Journal of Energy Economics Studies*, 15(60): 107-127. (Persian).

- Novianto, Ferdy., Noor, Irwan., & Indah Mindarti, Lely. (2018). *Renewable energy policy scenarios as implementation moderation of fuel subsidy policy in Indonesia*. foresight, 20(5), 527-553.
- Pham, N. T., Tučková, Z., & Phan, Q. P. T. (2019). Greening human resource management and employee commitment toward the environment: An interaction model, *Journal of Business Economics and Management*, 20(3): 446-465.
- Nisar, Qasim Ali, Shahbaz Haider, Faizan Ali, Samia Jamshed, Kisang Ryu, Sonaina Saif Gill (2021) Green Human Resource Management Practices and Environmental Performance in Malaysian Green Hotels: The role of Green Intellectual Capital Pro Environmenta. Version of Record: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959652621017236>.
- Rajabpour Ebrahim, Afkhami Ardakani Mehdi (2019) The relationship between green human resource management and green supply chain. *Human resource management in the oil industry*; 11(44):317-342.
- Rezaei, Fatemeh, Tabari, Mojtabi, Farhadi Mohali, Ali, Mujibi, Toraj (2022) Investigating the relationship between ethics and the gap in public policies in the field of environment. *Journal of ethics in science and technology* (2022).
- Saddam and Hamzeh Al Amosh 6 A. Hazaea, Ebrahim Mohammed Al- Matari 2,3,*, Khaled Zedan 4 Saleh F. A. Khatib 5,*, Jinyu Zhu 1 (2022) Green Purchasing: Past, Present and Future.
- Sahiba Sharma, Gyan Prakash b, Anil Kumar c, Eswara Mussadad, Jiju Antony Sunil Luthra (۲۰۲۱) Analysing the relationship of green culture, innovation, green performance for achieving sustainability: Mediating role of employee commitment.
- Salehi, Sadegh; Feizi, Salman & Gholipour, Yaser. (2023). Analyzing Factors Influencing Image and Environmentally-Friendly tourists Behavior in Nature-Based Destinations (Case Study: Masal City). *Tourism Management Studies*. Volume 15, Number.
- Sukanya Som, R., Roy Burman, J. P., Sharma, R. N., Sudipta Paul, P. and Singh, A. K. 2018. Attracting and Retaining Youth in Agriculture: Challenges and Prospects. *Journal of Community Mobilization and Sustainable Development*. Vol. 13 (3), 385-395. September-December, 2018.
- Song, W, Wang, G-Z, Ma, X. (2020) Environmental innovation practices and green product innovation performance: A perspective from organizational climate. *Sustainable Development*, 28: 224– 234. <https://doi.org/10.1002/sd.1990>.
- Shiran Zaei Shahram, Aghajani Dardane. (2023). Pathology of the process of drafting environmental policies. *Environmental Science and Technology*, twenty-fifth volume, number two, May 2002 14(71- 86).
- Sudin, S., & Mohamed, Z. (2018). Exploring the Relationship of Green HRM, Ems and Corporate Environmental Citizenship Behavior. *International*

- Conference on Education and Social Sciences, 5(7), 879-88.
- Tuokuu, Francis Xavier Dery; Idemudia, Uwafiokun; S. Gruber, James & Kayira, Jean. (2019). Linking stakeholder perspectives for environmental policy development and implementation in Ghana's gold mining sector: Insights from a Q-methodology study. *Environmental Science & Policy*. Volume 97, July 2019, Pages 106-115.
- Wantao, Y. Roberto, Chavez, Mengying, Feng, Chee, Yew, Wong, Brian Fynes (2020). Green human resource management and environmental cooperation: An ability-motivation-opportunity and contingency perspective, *International Journal of Production Economics*. Volume 219, January 2020, Pages 224-235.
- Wang, Y., Liang, J., Yang, J., Ma, X., Li, X., Wu, J., Yang, G., Ren, G., Feng, Y. (2019). Analysis of the environmental behavior of farmers for non point source pollution control and management: An integration of the theory of planned behavior and the protection motivation theory. *Journal of Environmental Management*. 237(1), 15-23.
- Yuting Liu · Yuanling Li · Huixuan Wang · Junqi Liu (2024): How does green culture impact corporate environmental responsibility? A dual perspective from ability-motivation-opportunity and organizational learn. *Content courtesy of Springer Nature, terms of use apply. Rights reserved*. 23 February (2024).

COPYRIGHTS

© 2023 by the authors. Licensee Modern Management Engineering Journal. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

